

Στον σημερινό διασυνδεδεμένο κόσμο, η ικανότητα να μιλά κανείς ποικίλες γλώσσες και να μπορεί να επικοινωνεί ξεπερνώντας τους όποιους γλωσσικούς φραγμούς είναι κομβικής σημασίας. Ακόμη και το να έχουμε μερική γνώση περισσότερων της μιας γλώσσας είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

Η ικανότητα να επικοινωνούμε σε πολλές γλώσσες θεωρείται πια ένα νέο είδος παγκόσμιας παιδείας και γι' αυτό η εκμάθηση γλωσσών πρέπει να διευρυνθεί για όλους - νέους και ηλικιωμένους.

Ωστόσο, εκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο στερούνται του βασικού δικαιώματος να διατηρούν και να αναπτύσσουν τη γλώσσα της κοινότητάς τους –τη γλώσσα με την οποία ταυτίζονται. Πρόκειται για μια αδικία που πρέπει να αποκατασταθεί μέσω γλωσσικών πολιτικών που υποστηρίζουν τις πολυγλωσσικές κοινωνίες και τα άτομα που ζουν σε αυτές.

Εμείς, που συμμετείχαμε στο Salzburg Global Seminar με τίτλο «Εκμάθηση γλωσσών και ένταξη σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο» (12-17 Δεκεμβρίου 2017: salzburgglobal.org/go/586), κάνουμε έκκληση για πολιτικές που υποστηρίζουν την πολυγλωσσία και τα γλωσσικά δικαιώματα των ανθρώπων.

Η παρούσα Δήλωση του Salzburg για έναν Πολυγλωσσικό Κόσμο θα υποστηριχθεί από μια περιεκτική έκθεση και ιστολόγια για βασικά θέματα που δημοσιεύθηκαν το 2018.

Η Δήλωση του Σάλτσμπουργκ για έναν Πολυγλωσσικό Κόσμο

ΖΟΥΜΕ ΣΕ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ:

- Και τα 193 κράτη μέλη του ΟΗΕ καθώς και οι περισσότεροι άνθρωποι είναι πολύγλωσσοι.
- Οι γλώσσες που μιλιούνται σήμερα στον κόσμο είναι 7.097.
- Οι 2.464 από αυτές απειλούνται με εξαφάνιση¹.
- Κυριαρχούν 23 γλώσσες που μιλιούνται από το μισό πληθυσμό του κόσμου περίπου.
- Το 40% των ανθρώπων δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση μέσω μιας γλώσσας που καταλαβαίνουν².
- 617 εκατομμύρια παιδιά και έφηβοι δεν αποκτούν ούτε καν βασικό επίπεδο γραμματισμού³.
- 244 εκατομμύρια άνθρωποι είναι διεθνείς μετανάστες και από αυτούς τα 20 εκατομμύρια είναι πρόσφυγες, ποσοστό που αυξήθηκε κατά 41% από το 2000⁴ μέχρι σήμερα. Αν υπολογίζαμε μόνο τους μετανάστες και τους πρόσφυγες ως τον πληθυσμό μιας χώρας αυτή θα ήταν η 5η πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο⁵.

Μολονότι ο κόσμος μας είναι στην πραγματικότητα πολύγλωσσος, σε πολλά κράτη τα εκπαιδευτικά και οικονομικά συστήματα, οι διαδικασίες για τη χορήγηση υπηκοότητας και οι απαιτήσεις της δημόσιας διοίκησης αδικούν εκατομμύρια ανθρώπων λόγω των γλωσσών που μιλούν και των γλωσσικών τους ικανοτήτων. Οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε αυτήν την πρόκληση, εάν θέλουμε να επιτύχουμε τους «στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των γλωσσών», όπως αυτές περιγράφονται σε κείμενο του 2015⁶ που υιοθετήθηκε από 193 χώρες προκειμένου να «σταματήσει η φτώχεια, να προστατευτεί ο πλανήτης και να διασφαλιστεί η ευημερία για όλους.» Ένα δίκαιο εκπαιδευτικό σύστημα βασισμένο σε ισχυρές και δίκαιες γλωσσικές πολιτικές είναι θεμελιώδες για την πρόοδο των κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς.

ΑΡΧΕΣ

- Ο όρος «πολυγλωσσία» αφορά τόσο τη διδασκαλία πρόσθετων γλωσσών όσο και τους άτυπους τρόπους επικοινωνίας που αναδύονται στις πολυγλωσσικές κοινωνίες.
- Ο όρος «πολλαπλογλωσσία» Αφορά τη γνώση πολλαπλών γλωσσών από άτομα.
- Οι ιστορικές, γεωγραφικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες οδηγούν σε πολλές διαφορετικές μορφές και χρήσεις της πολυγλωσσίας.
- Η πολυγλωσσική εκπαίδευση και η υποστήριξη της κοινωνικής πολυγλωσσίας από κράτη και διεθνείς οργανισμούς, προωθεί την ανταλλαγή γνώσεων και τη διαπολιτισμική κατανόηση και ενισχύει τις διεθνείς σχέσεις.

Στοχοθετημένες γλωσσικές πολιτικές μπορούν να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή, να βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και να προωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη. Προσθετικές προσεγγίσεις εκμάθησης γλωσσών επιτρέπουν στα παιδιά να αναπτύξουν ισχυρές δεξιότητες γραμματισμού στις μητρικές τους γλώσσες και βοηθούν τις κοινότητες να διατηρήσουν τις γλώσσες που δομούν την ταυτότητα των ανθρώπων τους, τις γνώσεις και τα πιστεύω τους. Δημιουργούν, επίσης, ευκαιρίες για την εκμάθηση πρόσθετων γλωσσών για προσωπικό, ψυχαγωγικό, πολιτιστικό ή/και οικονομικό όφελος. Οι πολύγλωσσες πολιτικές μπορούν να διατηρήσουν τη μοναδική και ζωτική πηγή της γλωσσικής πολυμορφίας και να οδηγήσουν τον κόσμο σε θετικές αλλαγές οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά.

Κάνουμε έκκληση σε άτομα, επιχειρήσεις, ιδρύματα και κυβερνήσεις να υιοθετήσουν ένα πολυγλωσσικό ήθος που εξυμνεί και προάγει τη γλωσσική πολυμορφία ως παγκόσμιο αγαθό, αντιμετωπίζει τις γλωσσικές διακρίσεις και συμβάλει στην ανάπτυξη γλωσσικών πολιτικών που προωθούν την πολυγλωσσία.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Γλωσσική Πολιτική

Η επιτυχής γλωσσική πολιτική απαιτεί τη συμβολή των ειδικών και την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μελών μιας κοινότητας. Η λήψη ορθολογικών και σαφών αποφάσεων αναφορικά με τις γλώσσες στην κοινωνία σημαίνει:

- Να καθορίζονται στόχοι σαφείς, ρεαλιστικοί και εφικτοί.
- Να μετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς στη διαδικασία της χάραξης πολιτικής δίνοντας εξέχοντα ρόλο στους εκπαιδευτικούς.
- Η εκπαιδευτική πολιτική να είναι συνεκτική από την προσχολική ως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και να αφορά επίσης την άτυπη και τη διά βίου εκπαίδευση.
- Να εστιάζει σε όλα τα γλωσσικά οφέλη και τις ανάγκες μεταξύ των οποίων την ανάγκη διατήρησης, εκμάθησης και χρήσης των μητρικών γλωσσών των μειονοτικών κοινοτήτων.
- Να αξιοποιούνται τα αποτελέσματα ερευνών από το χώρο των επιστημών εκπαίδευσης και της γνωστικής ψυχολογίας αναφορικά με τη μητρική γλώσσα και την εκμάθηση άλλων γλωσσών.
- Να αξιοποιούνται οι ευκαιρίες που προσφέρουν οι ψηφιακές τεχνολογίες.
- Να εξασφαλίζονται επαρκείς πόροι για την πλήρη εφαρμογή της γλωσσικής πολιτικής.
- Να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται οι στόχοι της γλωσσικής πολιτικής και η εφαρμογή τους σε τακτικά χρονικά διαστήματα.

Διδασκαλία και Μάθηση

Η γλωσσική πολιτική αφορά το σύνολο της κοινωνίας, την οικονομία, τον πολιτισμό και την εκπαίδευση. Η διά βίου εκμάθηση γλωσσών είναι απαραίτητη για να διατηρήσουν και να επωφεληθούν από την πολυγλωσσία οι κοινωνίες. Οι πολιτικές για την εκπαίδευση, την αναγνώριση προσόντων και την εργασία θα πρέπει να προωθούν την εκμάθηση γλωσσών για όλους, παράλληλα με τη θετική στάση απέναντι στη γλωσσική πολυμορφία. Παιδιά και ενήλικες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ολοκληρωμένες και συνεχείς ευκαιρίες ανάπτυξης των γλωσσικών τους ικανοτήτων σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Απαιτείται έναν νέο πρότυπο εκπαίδευσης το οποίο να περιλαμβάνει όχι μόνο τις παραδοσιακές αλλά και νέες προσεγγίσεις μάθησης, καθώς και να αξιοποιεί τις ψηφιακές τεχνολογίες. Οι χώροι όπου πραγματοποιείται ενεργή εκμάθηση γλωσσών πρέπει να πρέπει να ξεπερνούν τα όρια του σχολείου και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο δρόμος, το σπίτι, τα κοινωνικά δίκτυα, το ψηφιακό περιβάλλον και οι ρυθμίσεις στήριξης των προσφύγων μπορούν να προωθήσουν ενεργά τη μάθηση και την εκτίμηση των γλωσσών.

Μετάφραση και διερμηνεία

Οι υπηρεσίες αυτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του σχεδιασμού και της παροχής δημόσιων υπηρεσιών και ανταλλαγής πληροφοριών σε πολυγλωσσικές κοινωνίες. Η ισότιμη συμμετοχή σε περιβάλλοντα για την υγεία, την εκπαίδευση, την οικονομία και για το νομικό καθεστώς βασίζεται στην ελεύθερη και επαγγελματική γλωσσική διαμεσολάβηση.

ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

Ανάμεσα σε εκείνους που μπορούν να συμβάλλουν στην αλλαγή νοοτροπίας είναι οι επιστήμονες-ερευνητές και οι εκπαιδευτικοί, οι συνεργάτες της τοπικής αυτοδιοίκησης, η κοινωνία των πολιτών και οι μη-κυβερνητικές οργανώσεις, οι καλλιτέχνες και τα ΜΜΕ, οι κυβερνήσεις και οι δημόσιοι λειτουργοί, οι οικονομικές και εμπορικές επιχειρήσεις, οι οργανισμοί βοήθειας και τα ιδρύματα. Τους καλούμε όλους να βοηθήσουν ώστε:

- Να αναπτυχθούν γλωσσικές πολιτικές, πρακτικές και τεχνολογίες που μπορούν να υποστηρίξουν συνεκτικές και δυναμικές κοινωνίες με θετική στάση απέναντι στην πολυγλωσσία και την πολλαπλογλωσσία.
- Να υποστηρίξουν ενεργά τα γλωσσικά δικαιώματα, τη γλωσσική ποικιλότητα και την τα δικαιώματα του πολίτη στη δημόσια διοίκηση και στον δημόσιο λόγο.
- Να αντιμετωπίσουν κάθε μορφή διάκρισης, μεροληψίας, προκατάληψης και ανισότητας που σχετίζεται με τη γλώσσα και την παιδεία.
- Να αναγνωρίσουν ότι οι μειονότητες, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες αποτελούν υψηλό γλωσσικό κεφάλαιο που έχει μεγάλη αξία για τον σημερινό και τον μελλοντικό μας κόσμο.

Με το δικό της τρόπο, κάθε μία από αυτές τις κοινωνικές ομάδες μπορεί να αγκαλιάσει και να υποστηρίξει την πολυγλωσσία για την κοινωνική πρόοδο, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη συμμετοχική ιδιότητα του πολίτη. Μαζί μπορούμε να αναλάβουμε δράση για να διαφυλάξουμε τον πολιτιστικό και πνευματικό θησαυρό που προσφέρει η πολυγλωσσία για τις μελλοντικές γενιές.στην εκπαίδευση, στις οικονομικές και νομικές υπηρεσίες βασίζονται στην δωρεάν διαθέσιμη και επαγγελματική γλωσσική διαμεσολάβηση.

References

¹ Language Atlas, UNESCO: <http://www.unesco.org/languages-atlas/>

² “40% don’t access education in a language they understand,” UNESCO: <https://en.unesco.org/news/40-don-t-access-education-language-they-understand>

³ “617 million children and adolescents not getting the minimum in reading and math,” UNESCO: <https://en.unesco.org/news/617-million-children-and-adolescents-not-getting-minimum-reading-and-math>

⁴ World Migration Report 2015, International Organization for Migration: <https://www.iom.int/world-migration-report-2015>

⁵ The Fifth Largest Country, Population Connection: <http://www.populationconnection.org/article/fifth-largest-country/>

⁶ Sustainable Development Goals, United Nations <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>